

VALSTYBĖS LŪKESČIŲ VALSTYBĖS VALDOMOMS ĮMONĖMS NUSTATYMO REKOMENDACIJOS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Valstybės lūkesčių valstybės valdomoms įmonėms nustatymo rekomendacijos (toliau – Rekomendacijos) nustato bendrus principus, kuriais rekomenduojama vadovautis valstybei atstovaujančioms institucijoms, kaip jos apibrėžtos Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 665 „Dėl valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – valstybei atstovaujančios institucijos) rengiant Raštą dėl valstybės lūkesčių valstybės valdomai įmonei (toliau – Raštas).

2. Raštas, į kurį atsižvelgiant yra rengiama ar atnaujinama valstybės valdomos įmonės strategija, taip pat finansiniai ir nefinansiniai ilgalaikiai (strateginiai) bei trumpalaikiai (taktiniai) tikslai, yra skirtas nustatyti valstybės lūkesčius, susijusius su konkrečia valstybės valdoma įmone (toliau – įmonė), įvardijant įmonės pagrindines ir kitas veiklas, esminius veiklos vertinimo rodiklius, atskaitomybės poreikius ir kitą svarbią informaciją.

3. Raštas turi būti parengtas ir pateiktas įmonei Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime Nr. 665 numatyta tvarka. Įsteigus naują įmonę, ją pertvarkius ar reorganizavus – ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo tokios įmonės įstatų įregistravimo juridinių asmenų registre dienos. Tais atvejais, kai įmonėje kolegialus organas nesudarytas, Raštas turi būti parengtas ir pateiktas įmonei per 1 mėnesį nuo įmonės vadovo paskyrimo dienos.

4. Lūkesčiai įmonei turi būti ilgalaikiai ir peržiūrimi bei koreguojami ne dažniau kaip kas 4 metus, išskyrus ypatingus atvejus ir tuos atvejus, kai atnaujinama Rašte pateikta kita informacija. Tokiu atveju rengiamas ir teikiamas įmonei atnaujintas Raštas.

5. Jeigu įmonė, kuriai rengiamas Raštas, turi dukterinių įmonių, Rašte turi būti pateikiama informacija dėl visos įmonių grupės ir jos valdymo.

6. Valstybei atstovaujanti institucija Rašto projektą turi suderinti su Valdymo koordinavimo centru, gaudama jo raštišką pritarimą. Esant poreikiui Rašto projektas darbo tvarka gali būti derinamas su Ūkio ministerijos ar Finansų ministerijos atstovais.

II. RAŠTO TURINYS

7. Įmonės veiklos sritys, rūšys ir funkcijos

Atsižvelgiant į valstybės valdomos įmonės nuosavybės tikslingumą, Rašte turi būti glaustai nurodomos įmonės veiklos, sritys ir funkcijos. Jei šios veiklos (ar jų dalis) yra komercinės, turi būti akcentuotas valstybės lūkestis dėl įmonės pelningumo. Tais atvejais, kuomet įmonė vykdo kitas valstybės deleguotas funkcijas (pvz. viešojo administravimo veiklą), Rašte keliami lūkesčiai turi atitikti Vykdomosios valdžios sistemos sandaros tobulinimo gairėms, patvirtintoms Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. rugpjūčio 11 d. pasitarimo protokolu Nr. 47, ar vysto valstybei svarbius ekonominius projektus, jie turi būti įvardinami ir kartu pateikiami susiję lūkesčiai, taip pat turi būti nurodoma, kurioms įmonės veikloms turi būti suteikiami prioritetai.

8. Veiklos lūkesčiai ir vertinimas

Rašte turi būti įvardijami komercinei veiklai ir specialiųjų įsipareigojimų vykdymui skirti rodikliai, pagal kuriuos bus vertinami įmonės veiklos rezultatai. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatomiems rodikliams. Rašte galima teikti ir kapitalo struktūros rodiklį. Rodiklių reikšmės turi būti pateikiamos ne kaip tiksli siektina reikšmė, tačiau kaip pakankamai platus diapazonas.

Įmonės turi būti skatinamos siekti kuo didesnės kapitalo grąžos (ROE) ir dividendų (pelno įmoky), šiems rodikliams pagrindai gali būti keliami aukštesni nei teisės aktais nustatyti minimalūs reikalavimai. Rekomenduojama taip pat nustatyti kapitalo struktūros rodiklį, kuris parodo valstybės toleruojamą VVĮ finansinę riziką, šio rodiklio reikšmė turi būti pateikiama kaip maksimali leistina reikšmė.

Finansiniai rodikliai gali būti pelningumo (kapitalo grąža, dividendai (pelno įmokos) ir kiti), turto valdymo, likvidumo ir įsipareigojimų.

Nefinansiniai rodikliai gali būti dalyvavimo rinkoje sėkmę, inovatyvumą, klientų aptarnavimą, darbuotojų įsitraukimą ir kitus aspektus matuojantys rodikliai. Nefinansinius rodiklius rekomenduojama teikti kaip papildomus įtrauktinus į strategiją rodiklius vertinant įmonės veiklą arba tokiai veiklai, kaip įmonės vykdomi strateginiai projektai, specialieji įpareigojimai.

9. Atskaitomybė

Turi būti nurodyta, kada ir kokią papildomą informaciją įmonė turi reguliariai pateikti valstybei atstovaujančiai institucijai, jeigu yra poreikis gauti daugiau informacijos, nei numatyta teisės aktuose. Šis poreikis turi būti pagrįstas ir adekvatus.

10. Kita informacija

Rašte turėtų būti pateikta informacija apie valstybės, kaip akcininkės (savininkės), planuojamus įmonės veiklos pokyčius, reorganizaciją ir kitus įmonės veiklos organizavimui aktualius klausimus. Kartu turi būti pateikiami įmonės valdymo gerosios praktikos taikymo lūkesčiai, įskaitant periodą per kurį įmonė juos turėtų imti taikyti.

RAŠTO PAVYZDYS

Raštas dėl valstybės lūkesčių akcinei bendrovei „IT PLĖTRA“

Įmonės veiklos kryptys

AB „IT PLĖTRA“ (toliau – AB „IT plėtra“, įmonė) reikalinga Lietuvos informacinių technologijų (toliau – IT) infrastruktūros vystymui. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu vos 3 įmonės Lietuvoje vykdo saugaus IT ryšio infrastruktūrą, tokios įmonės komercinė veikla, orientuota į vidaus rinką, yra reikalinga bendros IT sektoriaus ekosistemos vystymui.

AB „IT PLĖTRA“ turi įgyvendinti valstybės keliamus prioritetinius tikslus ir užtikrinti Lietuvos pažangą bei lyderystę informacinių technologijų vystymo srityje. Įmonės veikla turi užtikrinti, kad IT sistemų inžinerijos paslaugos bus teikiamos užtikrinant maksimalų duomenų saugumą. Įmonė, vykdydama veiklą, turi siekti pritraukti aukščiausios kvalifikacijos profesionalus.

AB „IT PLĖTRA“ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. kovo 17 d. nutarimu Nr. 153 „Dėl projekto „IT integracija“ pripažinimo valstybei svarbiu ekonominiu projektu“ paskirta vykdyti valstybei svarbų ekonominį projektą „IT integracija“, finansuojamą valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos lėšomis. Šio projekto vykdymas turėtų remtis ekonominio efektyvumo kriterijais.

Prioritetinė AB „IT PLĖTRA“ veikla:

Tirti ir analizuoti informacinių technologijų grėsmes, informacinių sistemų saugumą valstybinėse institucijose ir strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčiose įmonėse, teikti pažeidžiamumo vertinimus konkrečių sistemų atžvilgiu bei rekomendacijas bendrajam šalies IT sistemų saugumui užtikrinti, taip pat konsultuoti ir teikti kitą ekspertinę pagalbą valstybės institucijoms.

Kitos AB „IT PLĖTRA“ veiklos:

Bendradarbiauti su šalies universitetais kuriant ir įgyvendinant aukštojo mokymo programas, ugdančias aukščiausio lygio praktinius įgūdžius programavimo ir informacinių sistemų srityse, suteikiant aukščiausio lygio praktinį išsilavinimą informacinių technologijų studentams.

Vykdyti komercines veiklas, teikiant aukščiausios kokybės IT sistemų inžinerijos paslaugas Lietuvoje ir užsienyje.

Visose veiklose turi būti siekiama įmanomo efektyvumo, taip pat siekiant užtikrinti ir aukštą pelningumą, bei pajamingumą valstybei dividendų forma.

Veiklos lūkesčiai ir vertinimas

Atsižvelgiant į įmonei keliamus tikslus, siekiant užtikrinti galimybę pritraukti aukščiausios klasės profesionalus, užtikrinti tyrimų ir vystymosi kokybę, yra reikalinga valstybės valdoma bendrovė, kuri galėtų vykdyti atitinkamas funkcijas, galėtų veikti lanksčiau nei valstybinės institucijos, bei galėtų skirti konkurencingas lėšas, siekiant pritraukti aukščiausios kvalifikacijos profesionalus. Atitinkamų funkcijų (paslaugų), kurias vykdyti yra įpareigota AB „IT PLĖTRA“, vykdymas jas perkant rinkoje būtų bent 35 procentais brangesnis, neleistų užtikrinti funkcijų nuoseklumo ir tęstinumo.

AB „IT PLĖTRA“ turėtų siekti didinti pardavimo pajamas, mažinti savikainą ir siekti pelno. Įmonės komercinė veiklos sritis yra laikoma sąlyginai rizikinga bei pelninga, tad nereikalaujama turėti aukštą finansinių skolų dalį, tačiau pageidautina, kad ši dalis siektų apie 20 proc. visos nuosavybės. Tai būtų matoma, kaip teigiamas žingsnis didinant nuosavo kapitalo panaudojimo efektyvumą, tačiau kartu išlaikant kontroliuojamą rizikos lygį.

Akcininkas tikisi, kad valdybos keliami kapitalo grąžos tikslai bus ambicingi ir 2020 metais bendrovė viršys Vyriausybės nutarimu nustatytą siektiną vidutinį kapitalo kainos rodiklį bent 2 procentiniais punktais. Išmokamų dividendų suma 2016-2020 m. turėtų siekti bent 80 procentų bendrovės paskirstytinojo pelno.

Taip pat tikimasi, kad įmonės veiklos rezultatus bus galima vertinti ir pagal kitus finansinius rodiklius, papildomai vertinant ir nefinansinius rodiklius. Tiek komercinių, tiek nekomercinių funkcijų vykdymas turi būti grįstas efektyviu lėšų naudojimu, tad efektyvaus veikimo ir sąnaudų valdymo kriterijai turėtų būti atspindėti įmonės strategijoje.

Atskaitomybė

Įmonės kolegialus valdymo organas kas 3 mėnesius turi pateikti valstybei atstovaujančiai institucijai projekto „IT integracija“ vykdymo ataskaitą, užpildant pridedamą formą.

Kita informacija

Įmonei baigus vykdyti specialiuosius įpareigojimus, tikslinga persvarstyti įmonės valstybės nuosavybės tikslingumą. Šiuo metu įmonė reikalinga Lietuvos informacinių technologijų (toliau – IT) infrastruktūros vystymui. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu vos 3 įmonės Lietuvoje vykdo saugaus IT ryšio infrastruktūrą, tokios įmonės komercinė veikla, orientuota į vidaus rinką, yra reikalinga bendros IT sektoriaus ekosistemos vystymui. Šioje rinkoje ėmus konkuruoti 5 įmonėms, valstybės nuosavybės strateginis tikslingumas apsiribotų tik ekonominės naudos elementais. Tokiu atveju įmonės tolesnė veikla turėtų priklausyti nuo bendros valstybės valdomų įmonių valdymo politikos.

Ateityje renkant nepriklausomą auditorių, audituosiantį įmonės finansines ataskaitas, turi būti laikomasi NASDAQ OMX Vilnius listinguojamų bendrovių valdymo kodekso, pateikiant valstybei atstovaujančiai institucijai informaciją apie auditoriaus įmonės gaunamas ne audito pajamas iš AB „IT PLĖTRA“ per pastaruosius trejus metus bei kitą informaciją, galinčią turėti įtakos audito rezultatams. Taip pat AB „IT PLĖTRA“ valstybei atstovaujančiai institucijai turi pateikti visų išorinių auditų detalias išvadas, jei tokie auditai būtų vykdomi.

Taip pat įmonė nuo 2018 metų sausio 1 d. turi pereiti prie tarptautinių apskaitos standartų taikymo.
